

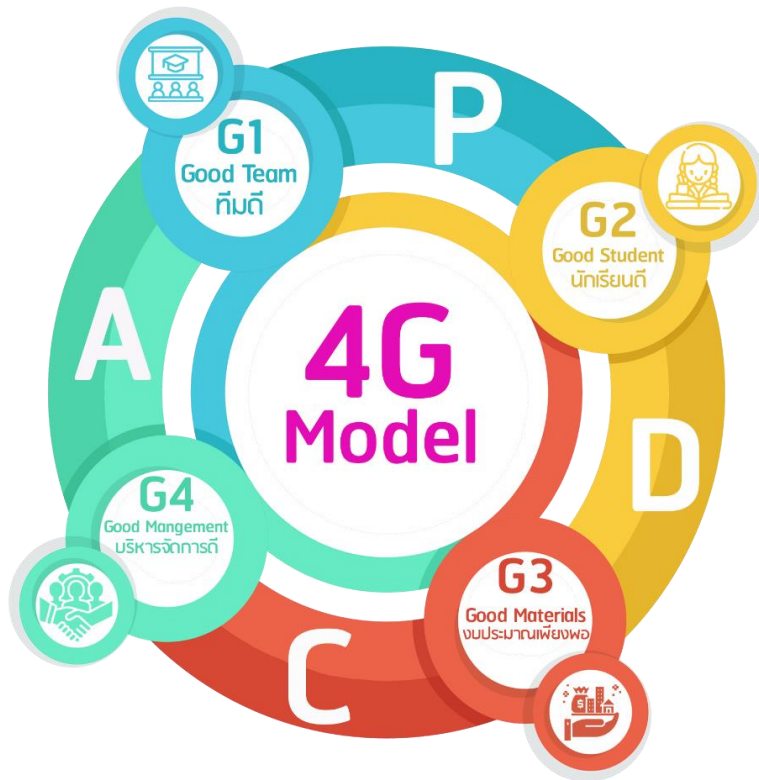
รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ โดยใช้ ๔G Model ของโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

โดย นางวนิดา จิตรอาษา
ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถานศึกษา

การมีความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย จิตใจ สังคม และ จิตวิญญาณ ซึ่งความสมบูรณ์ของร่างกาย คือ การมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง คล่องแคล่วไม่เป็นโรค ความสมบูรณ์ทางจิตใจ คือ การมีจิตใจที่เป็นสุข ร่าเริง มีสติ ความสมบูรณ์ทางสังคม คือ การอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และ ความสมบูรณ์ทางจิตวิญญาณ คือ การมีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งการมี สุขภาวะที่ดีทำให้นักเรียน สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่าง อิสระ ช่วยเหลือตนเองได้อย่างเต็มความสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ ร่างกาย เจริญเติบโตและมี พัฒนาการอย่างสมวัย แนวคิดการพัฒนาสุขภาวะโดยใช้ฐานโรงเรียน จึงเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเยาวชนในวัยเรียนแทบทั้งหมดอยู่ในระบบโรงเรียน การปลูกฝังเรื่องสุข ภาวะให้เกิดขึ้นกับนักเรียน จึงเป็นโอกาสที่ดียิ่งที่จะหล่อหลอมเยาวชนของประเทศให้เป็นบุคคล ที่มีสุขภาวะเมื่อเติบโตขึ้น (มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา, ๒๕๖๐)

โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ มีการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เป็นโรงเรียนศึกษาพิเศษประเภทประจำ สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อช่วยเหลือเด็กพิการให้มีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีเขตพื้นที่บริการ คือ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดเลย โดยโรงเรียนได้จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ทักษะวิชาการ ทักษะสังคมและการดำรงชีวิต ทักษะการช่วยเหลือตนเองและสุขอนามัย และสุขภาวะที่ดีให้กับนักเรียน

ดังนั้น จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรมและบูรณาการแนวคิดหรือกระบวนการปฏิบัติ ในการบริหาร จัดการโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีสุขภาวะที่ดี จากการประเมินพฤติกรรมและความสามารถของนักเรียนเป็นรายบุคคล และการวิเคราะห์ข้อมูลจากระเบียนสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) การคัดกรองนักเรียนจากการเยี่ยมบ้านนักเรียน การสัมภาษณ์ครู บุคลากร และ ชุมชน พบว่านักเรียนขาดทักษะในการดูแลสุขภาพของตนเองอย่างถูกต้อง ไม่มีระเบียบวินัย สภาพแวดล้อมในโรงเรียนบางพื้นที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ครอบครัว ขาดสัมพันธภาพที่ดี ผู้ปกครองมีฐานะยากจน ชุมชนมีความต้องการให้ดูแลนักเรียนให้สามารถ ช่วยเหลือตนเองและใช้ชีวิตในสังคมได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนา โรงเรียนให้สามารถบริหารจัดการศึกษาที่สร้างสุขภาวะที่ดี คือ ผู้เรียนเป็นสุข โรงเรียนเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุขและชุมชนเป็นสุข โดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายอย่าง เป็นรูปธรรมและบูรณาการแนวคิดหรือกระบวนการปฏิบัติต่างๆ และเสริมสร้างสุขภาวะของนักเรียน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ

จากความสำคัญดังกล่าว โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงได้พัฒนานวัตกรรม ในการพัฒนา โรงเรียนสุภาพะ โดยใช้ ๔G Model มาใช้ในการกำหนดรูปแบบการดำเนินงานและการบริหารจัดการเพื่อ ให้ การพัฒนาโรงเรียนสุภาพะให้ประสบความสำเร็จ โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

G ๑ = Good Team = ทีมดี

ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรมีส่วนร่วมจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาทักษะสังคมและการดำรงชีวิต พัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองและสุขอนามัย มีแหล่ง การเรียนรู้ที่สามารถจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรให้ ความร่วมมือกันในการขับเคลื่อนโรงเรียนสุภาพะ โดยมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน มีการ วางแผนงานตลอดจนวางระบบการทำงาน ปฏิบัติตามภาระหน้าที่ของตนเอง ร่วมมือกัน ช่วยเหลือกัน ส่งเสริม กันตลอดจนมีการประเมินผล แก้ไข เพื่อบรรลุเป้าหมาย ผลสำเร็จเดียวกัน คือ โรงเรียนสุภาพะที่ดี

G ๒ = Good Student = นักเรียนดี

นักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์แบ่งออกเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีนักเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ นักเรียน ได้รับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกอาชีพโดยการลงมือปฏิบัติจริง และได้รับการอบรมในด้านต่างๆ ทำ ให้ นักเรียนมีสุขภาพที่ดี ทั้งทางกาย คือมีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง คล่องแคล่ว ไม่เป็นโรค ความสมบูรณ์ทาง จิตใจ คือการมีจิตใจที่เป็นสุข ร่างเร็งแจ่มใส มีสติ ความสมบูรณ์ทางสังคม คือการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี มี ครอบครัวยุติธรรม ชุมชนเข้มแข็ง และความสมบูรณ์ทางจิตวิญญาณ คือการมีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งการมีสุข ภาวะที่ดีทำให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างอิสระ ช่วยเหลือตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ

G ๓ = Good Materials = งบประมาณเพียงพอ อาคาร สถานที่ปลอดภัย

โรงเรียนมีงบประมาณที่เพียงพอในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความปลอดภัย และมีนโยบายความ ปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการประกาศนโยบายให้เห็นได้ชัดเจน โรงเรียนมี สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เอื้อต่อสุขภาพ และเป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสำหรับนักเรียน บุคลากร ชุมชน หน่วยงานต่างๆ รวมถึงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่อำนวยความสะดวก ปลอดภัยเอื้อต่อการดำเนิน ชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียน

G ๔ = Good Management = การบริหารจัดการที่ดี

โรงเรียนมีแผนการบริหารจัดการที่ดี โดยมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน มีการวางแผน งานตลอดจนวางระบบการทำงาน ปฏิบัติตามภาระหน้าที่ของตนเอง ร่วมมือกัน ช่วยเหลือกัน ส่งเสริมกัน ตลอดจนมีการประเมินผล แก้ไขปัญหา เพื่อบรรลุเป้าหมาย โดยใช้กระบวนการ Professional Learning Community (PLC) ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ระบุปัญหาหรืออุปสรรคที่พบเกี่ยวกับสุขภาพ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ ๒ วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น ว่าเกิดขึ้นจากสาเหตุใด มี ปัจจัยใดเข้ามาเกี่ยวข้อง มีแนวโน้มของปัญหาอย่างไร และมีผลกระทบใดที่จะเกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ ๓ ระดมความคิด เพื่อนำเสนอวิธีแก้ปัญหาหรือระดมความคิดเพื่อหาวิธีแก้ปัญหาจาก ประสบการณ์และผลการวิจัยที่สามารถอ้างอิงได้แล้วนำเสนอผลการระดมความคิดเมื่อนำเสนอเสร็จสิ้น ดำเนินการอภิปรายสรุปและเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ ๔ ทดลองใช้วิธีแก้ปัญหา นำวิธีแก้ปัญหาที่ได้จากการระดมความคิด ไปทดลองใช้ / ในการทำงาน โดยร่วมกันสังเกตและเก็บข้อมูล หรือเก็บข้อมูลจากการทดลองใช้ในการทำงาน

ขั้นตอนที่ ๕ สรุปผลวิธีการแก้ปัญหาอภิปรายผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองนำเสนอผลการสังเกตและเสนอแนะวิธีการปรับปรุงแก้ไข แล้วจึงสรุปผลวิธี การแก้ปัญหาที่ให้ผลดีต่อการทำงาน แล้วทำการแบ่งปันประสบการณ์กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอื่น

ผลสำเร็จของโรงเรียนสุขภาวะ ดำเนินการตามกรอบแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติของโรงเรียนรอบรู้รอบด้านสุขภาพ (Health Literacy School : HLS โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (Healthy School) และสถานศึกษาปลอดภัย (Safety School)

